

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (trečioji kolegija) SPRENDIMAS

2012 m. liepos 12 d.*

„SESV 49 ir 54 straipsniai — Įsisteigimo laisvė — Lygiavertiškumo ir veiksmingumo principai — Tarpvalstybinis reorganizavimas — Atsisakymas įtraukti į registrą“

Byloje C-378/10

dėl *Legfelsőbb Bíróság* (Vengrija) 2010 m. birželio 17 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2010 m. liepos 28 d., pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą nagrinėjant prašymą įtraukti į bendrovių registrą, kurį pagal SESV 267 straipsnį pateikė

VALE Építési kft,

TEISINGUMO TEISMAS (trečioji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas K. Lenaerts, teisėjai J. Malenovský, R. Silva de Lapuerta, G. Arestis ir T. von Danwitz (pranešėjas),

generalinis advokatas N. Jääskinen,

posėdžio sekretorė A. Impellizzeri, administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2011 m. rugsėjo 14 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- *VALE Építési kft*, atstovaujamos *ügyvéd* P. Metzinger,
- Vengrijos vyriausybės, atstovaujamos Z. Fehér, K. Szijjártó ir K. Veres,
- Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos T. Henze ir J. Kemper,
- Airijos, atstovaujamos D. O'Hagan, padedamo *SC* M. Collins, *BL* B. Doherty, *BL* J. Buttimore, bei L. Williams,
- Italijos vyriausybės, atstovaujamos G. Palmieri, padedamos *avvocato dello Stato* S. Fiorentino,
- Austrijos vyriausybės, atstovaujamos C. Pesendorfer,
- Jungtinės Karalystės vyriausybės, atstovaujamos S. Hathaway ir H. Walker, padedamų baristerio K. Beal,
- Europos Komisijos, atstovaujamos G. Braun, A. Sipos ir K. Talabér-Ritz,

* Proceso kalba: vengrų.

— ELPA Priežiūros institucijos, atstovaujamos X. Lewis ir F. Simonetti,
susipažinęs su 2011 m. gruodžio 15 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,
priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą dėl SESV 49 ir 54 straipsnių buvo pateiktas nagrinėjant ginčą dėl pagal Italijos teisę įsteigtos bendrovės tarpvalstybinio reorganizavimo į pagal Vengrijos teisę įsteigtą bendrovę.

Nacionalinė teisė

- 2 2006 m. Įstatymo Nr. V dėl su bendrovėmis susijusios reklamos, bendrovių registravimo teisminės procedūros ir savanoriško likvidavimo (*A cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény*) 25 straipsnyje nustatyta:

„1. Pagal poreikį, bendrovių registre visų bendrovių atvejais nurodoma:

<...>

- g) bendrovės teisinių pirmtakų ar paveldėtojų pavadinimas ir registracijos numeris ir tuo atveju, kai bendrovę nuspręsta reorganizuoti, nustatyta tos reorganizacijos data;

<...>“

- 3 To įstatymo 57 straipsnio 4 dalyje nustatyta:

„Už bendrovių registro tvarkymą atsakinga institucija, kurios teritorinėje jurisdikcijoje yra teisinio pirmtako buveinė, priima sprendimą dėl teisinės formos keitimo. Ta institucija iš registro pašalina pirmtaką ir nurodo jo teisių perėmėją bei įtraukia jį į registrą. Ji sprendžia, ar reikia perduoti bendrovės dokumentus už bendrovių registro tvarkymą atsakingai institucijai, kurios teritorinėje jurisdikcijoje yra teisių perėmėjo buveinė.“

- 4 2006 m. Įstatymo Nr. IV dėl komercinių bendrovių (*A gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény*, toliau – Įstatymas dėl komercinių bendrovių) 69 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Šiame įstatyme, nesant priešingos nuostatos, komercinių bendrovių steigimą reglamentuojančios taisyklės taikomos komercinės bendrovės reorganizavimo atveju. Taip pat taikomos šio įstatymo nuostatos dėl reorganizavimo, kurios išdėstytos prie kiekvienai bendrovės formai taikomų taisyklių.“

- 5 To įstatymo 71 straipsnyje pasakyta:

„1. Jei bendrovės steigimo sutartyje nenumatyta kitaip, komercinės bendrovės aukščiausiasis valdymo organas sprendimą dėl reorganizavimo priima dviem etapais. <...>

2. <...> Per pirmąjį etapą tas valdymo organas, remdamasis vadovaujančių kadro pasiūlymu ir pasitaręs su priežiūros komitetu, jei bendrovėje yra toks komitetas, įvertina, ar bendrovės partneriai (akcininkai) pritaria ketinimams ją reorganizuoti, paskui priima sprendimą dėl po reorganizavimo atsiradusios bendrovės teisinės formos ir nurodo bendrovės partnerius (akcininkus), kurie nori tapti naujos bendrovės partneriais (akcininkais).

3. Jei ketinimą reorganizuoti bendrovę partneriai (akcininkai) patvirtina dauguma balsų, kurių reikalaujama atsižvelgiant į reorganizuojamos bendrovės teisinę formą, aukščiausiasis valdymo organas nustato balanso parengimo datą, paskiria auditorių ir įpareigoja bendrovės vadovaujančius kadrus parengti balansų projektus ir su turto susijusius aprašo projektus bei visus kitus dokumentus, reikalingus sprendimui dėl reorganizavimo priimti, nesvarbu, ar jie reikalingi pagal įstatymą, ar jų reikalauja aukščiausiasis valdymo organas.
4. Vadovaujantys kadrai parengia reorganizuojamos bendrovės balanso ir turto aprašo projektus, po reorganizacijos atsirasiančios bendrovės (pradinius) balanso ir turto aprašo projektus, su ja susijusį bendrovės steigimo sutarties projektą ir susitarimo su asmenimis, kurie nenori tapti po reorganizacijos atsirasiančios bendrovės partneriais (akcininkais), susitarimo projektą.

<...>“

6. Įstatymo dėl komercinių bendrovių 73 straipsnyje išdėstytos nuostatos dėl balanso projekto rengimo ir nepriklausomų auditorių atliekamos priežiūros, o to įstatymo 74 straipsnis susijęs su bendrovės balanso projekto priėmimu ir su kapitalo paskirstymu naujoje bendrovėje.
7. Įstatymo dėl komercinių bendrovių 75 straipsnyje nustatyta, kad komercinės bendrovės personalo atstovavimo organai informuojami apie sprendimą reorganizuoti bendrovę, kuri paskelbia pranešimą ta tema dviejuose iš eilės išeinančiuose *Bulletin des sociétés* numeriuose, o tuose pranešimuose turi būti išdėstytas pranešimas kreditoriams.
8. Remiantis to įstatymo 76 straipsnio 2 dalimi, kreditoriai, kurių nemokėtinos paskolos reorganizuojamai bendrovei atsirado iki pirmojo pranešimo apie sprendimą reorganizuoti pasirodymo, iš tos bendrovės gali reikalauti sudaryti laidavimo sutartį dėl jų paskolų sumos.

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

9. 2000 m. rugsėjo 27 d. įsteigta *VALE Costruzioni, S.r.l.* (pagal Italijos teisę įsteigta ribotos atsakomybės bendrovė, toliau – *VALE Costruzioni*) Romos (Italija) bendrovių registre įregistruota 2000 m. lapkričio 16 d. 2006 m. vasario 3 d. ji paprašė išbraukti ją iš šio registro ir nurodė ketinimą perkelti buveinę ir veiklą į Vengriją bei nutraukti veiklą Italijoje. Pagal šį prašymą už registro Romoje tvarkymą atsakinga valdžios institucija 2006 m. vasario 13 d. išbraukė šią bendrovę iš registro. Kaip matyti iš bylos dokumentų, registro skyriuje „Išbraukimas ir buveinės perkėlimas“ įrašyta, kad „bendrovė perkelta į Vengriją“.
10. Kadangi iš pradžių Italijoje pagal Italijos teisę įsteigta bendrovė nusprendė perkelti buveinę į Vengriją ir ten veikti pagal Vengrijos teisę, *VALE Costruzioni* direktorius ir kitas fizinis asmuo 2006 m. lapkričio 14 d. Romoje patvirtino *VALE Építési kft* (pagal Vengrijos teisę įsteigta ribotos atsakomybės bendrovė, toliau – *VALE Építési*) steigimo įstatus, kad bendrovė galėtų būti įtraukta į Vengrijos bendrovių registrą. Be to, remiantis Vengrijos įstatymais, buvo įneštas tam tikras kapitalas, reikalingas registracijai.
11. 2007 m. sausio 19 d. *VALE Építési* atstovas pateikė prašymą *Fővárosi Bíróság* (Budapešto teismas), kuris veikia kaip *cégbíróság* (Komerčinis teismas) ir yra kompetentinga registrų tvarkymo institucija, įregistruoti bendrovę pagal Vengrijos teisę. Prašyme jis nurodė, kad *VALE Costruzioni* yra *VALE Építési* teisinė pirmtakė.
12. *Fővárosi Bíróság*, veikdamas kaip pirmosios instancijos komercinis teismas, atmetė prašymą įregistruoti. *VALE Építési* pateikė apeliacinį skundą *Fővárosi ítéltábla* (Budapešto regiono apeliacinis teismas), kuris patvirtino nutartį neregistruoti. Tas teismas mano, kad Italijoje įsteigta ir registruota bendrovė pagal Vengrijoje bendrovėms taikomas taisykles negali perkelti buveinės į Vengriją ir negali būti ten

registruojama prašoma forma. To teismo teigimu, remiantis galiojančiomis Vengrijos teisės nuostatomis, bendrovių registre galima nurodyti tik 2006 m. Įstatymo Nr. V 24–29 straipsniuose nurodytus duomenis, todėl negalima kaip teisinės pirmtakės nurodyti bendrovės, kuri nėra vengriška.

- 13 VALE Építési pateikė kasacinį skundą *Legfelsőbb Bíróság* (Aukščiausiasis teismas), kad būtų panaikinta nutartis neregistruoti ir nurodyta įregistruoti bendrovę. Ji teigia, kad nutartimi pažeidžiamos tiesiogiai taikomos SESV 49 ir 54 straipsnių nuostatos.
- 14 Dėl šio aspekto ji teigia, kad toje nutartyje neatsižvelgiama į esminį skirtumą tarp, pirma, tarptautinio bendrovės buveinės perkėlimo, dėl kurio nepasikeičia taikytina nacionalinė teisė, ir, antra, tarptautinio bendrovės reorganizavimo. Tačiau Teisingumo Teismas 2008 m. gruodžio 16 d. Sprendime *Cartesio* (C-210/06, Rink. p. I-9641) aiškiai pripažino šį skirtumą.
- 15 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas patvirtino *Fővárosi ítéltábla* vertinimą ir pažymėjo, kad pagal kitos valstybės narės, šiuo atveju – Italijos, teisę įsteigtos bendrovės buveinės perkėlimas bendrovę iš naujo įsteigiant pagal Vengrijos teisę ir nurodant jos pirmtakę Italijoje, kaip to prašo VALE Építési, pagal Vengrijos teisę negali būti laikomas reorganizavimu, nes nacionalinės teisės aktų nuostatos dėl reorganizacijos taikomos tik vidaus atvejams. Tačiau jam kyla klausimas dėl tokių teisės aktų suderinamumo su įsisteigimo laisve ir teismas pažymi, kad šis atvejis skiriasi nuo bylos, kurioje priimtas minėtas Sprendimas *Cartesio*, nes šiuo atveju kalbama apie bendrovės buveinės perkėlimą pakeičiant taikytiną nacionalinę teisę, bet išlaikant teisinį subjektiškumą, t. y. kalbama apie tarpvalstybinį reorganizavimą.

- 16 Šiomis aplinkybėmis *Legfelsőbb Bíróság* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

- „1. Ar priimančioji valstybė narė turi atsižvelgti į [SESV 49 ir 54 straipsnius], jei kitoje valstybėje narėje (kilmės valstybė) įsteigta bendrovė į ją perkelia savo buveinę, o iš kilmės valstybės narės bendrovių registro dėl šios priežasties yra išbraukiama, bendrovės akcininkai patvirtina naują steigimo dokumentą, parengtą pagal priimančiosios valstybės narės teisę, ir bendrovė prašo ją įtraukti į priimančiosios valstybės narės bendrovių registrą pagal šios valstybės teisę?
2. Jei į pirmąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai, ar [SESV 49 ir 54 straipsnius] reikia aiškinti taip, kad su jais nesuderinamos tokios (priimančiosios) valstybės narės teisės nuostatos arba praktika, pagal kurias atsisakoma pagal kitos (kilmės) valstybės narės teisę teisėtai įsteigta bendrovei suteikti teisę perkelti buveinę į priimančiąją valstybę ir joje tęsti veiklą pagal šios valstybės teisę?
3. Ar atsakant į antrąjį klausimą reikia atsižvelgti į priežastį, dėl kurios priimančioji valstybė narė atsisako prašančiąją bendrovę įtraukti į registrą, konkrečiai kalbant:
- į tai, kad prašančioji bendrovė priimančiojoje valstybėje pateiktame steigimo dokumente kilmės valstybėje narėje įsteigtą bendrovę, kuri išbraukta iš tos valstybės bendrovių registro, nurodo kaip teisinę pirmtakę ir prašo, kad ši pirmtakė būtų nurodyta priimančiosios valstybės bendrovių registre kaip jos teisinė pirmtakė?
 - į tai, ar tarptautinio reorganizavimo Bendrijoje atveju priimančioji valstybė, nagrinėdama prašymą įregistruoti bendrovę, privalo atsižvelgti į kilmės valstybės narės teisės aktą, kuriuo remiantis tos valstybės narės bendrovių registre nurodytas buveinės perkėlimo faktas, ir, jeigu turi į tai atsižvelgti, tai kiek?
4. Ar priimančioji valstybė narė gali nagrinėti šioje valstybėje pateiktą bendrovės, vykdančios tarptautinę reorganizaciją Bendrijoje, prašymą įregistruoti pagal vidaus teisės normas, susijusias su bendrovių reorganizavimu nacionaliniu lygmeniu, t. y. ar ji gali reikalauti, kad bendrovė įvykdytų visas sąlygas pagal jos vidaus teisės normas, taikomas reorganizavimo nacionaliniu lygmeniu atveju

(pvz., parengti balansą ir turto aprašą), ar [SESV 49 ir 54 straipsniais] reikalaujama, kad ši valstybė atskirtų tarptautinį reorganizavimą Bendrijoje ir reorganizavimą nacionaliniu lygmeniu, ir, jei taip, tai kiek?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl priimtinumų

- 17 Jungtinės Karalystės vyriausybė ginčija viso prašymo priimti prejudicinį sprendimą priimtinumą ir teigia, kad prejudiciniai klausimai yra hipotetiniai. Iš tiesų šiuose klausimuose kalbama apie tarpvalstybinį reorganizavimą, o remiantis sprendime pateikti prašymą priimti prejudicinį sprendimą išdėstytomis faktinėmis aplinkybėmis reikia daryti išvadą, kad aptariama operacija neatitinka tokio tarpvalstybinio reorganizavimo. ELPA Priežiūros institucija mano, kad trečiasis ir ketvirtasis klausimai yra nepriimtini, nes teisinis pagrindas išdėstytas nepakankamai išsamiai, kad Teisingumo Teismas galėtų pateikti naudingą atsakymą.
- 18 Nagrinėjant atitinkamai viso prašymo priimti prejudicinį sprendimą arba trečiojo ir ketvirtojo klausimų priimtinumą, reikia priminti nusistovėjusią teismų praktiką, kurioje nustatyta, kad nacionalinio teismo pateiktiems klausimams dėl Sąjungos teisės aiškinimo, atsižvelgiant į jo paties nurodytas faktines aplinkybes ir teisinius pagrindus, kurių tikslumo Teisingumo Teismas neprivalo tikrinti, taikoma reikšmingumo prezumpcija. Nacionalinio teismo pateiktą prašymą priimti prejudicinį sprendimą Teisingumo Teismas gali atmesti, tik jei yra akivaizdu, jog prašymas išaiškinti Sąjungos teisę visiškai nesusijęs su pagrindinės bylos faktais ar dalyku, kai problema hipotetinė arba kai Teisingumo Teismui nežinomos faktinės aplinkybės ar teisiniai pagrindai, būtini, kad jis galėtų naudingai atsakyti į jam pateiktus klausimus (2010 m. birželio 22 d. Sprendimo *Melki ir Abdeli*, C-188/10 ir C-189/10, Rink. p. I-5667, 27 punktą ir jame nurodyta teismų praktiką).
- 19 Tačiau šioje byloje pateikti klausimai susiję su SESV 49 ir 54 straipsnių aiškinimu realiame ginče dėl *VALE Építési* įtraukimo į bendrovių registrą. Be to, tai, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pagrindinėje byloje nagrinėjamą operaciją laiko tarpvalstybiniu bendrovės reorganizavimu, nėra nereikšminga, nes iš bylos medžiagos matyti, kad Romoje esanti už bendrovių registro tvarkymą atsakinga valdžios institucija išbraukė *VALE Costruzioni* iš registro ir skyriuje „Išbraukimas ir buveinės perkėlimas“ įrašė, kad „bendrovė perkelta į Vengriją“.
- 20 Dėl tos pačios priežasties, atsižvelgiant į aiškų jo ir nacionalinių teismų funkcijų atskyrimą, Teisingumo Teismas neturi priimti sprendimo dėl *VALE Costruzioni* išnykimo dėl to, kad ji išbraukta iš Romos bendrovių registro. Tokiomis aplinkybėmis prašomas išaiškinimas negali būti laikomas nesusijusiu su ginčo pagrindinėje byloje realumu ar dalyku.
- 21 Galiausiai sprendime dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą pakankamai apibūdintos pagrindinėje byloje nagrinėjamos faktinės aplinkybės ir reikšmingi nacionalinės teisės aktai, todėl Teisingumo teismas gali suprasti prejudicinių klausimų prasmę ir apimtį, kad galėtų į juos veiksmingai atsakyti.
- 22 Todėl prašymas priimti prejudicinį sprendimą ir atskiri jo klausimai turi būti laikomi priimtinais.

Dél esmés

Dél dviejų pirmųjų klausimų

23 Pirmaisiais dviem klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar SESV 49 ir 54 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad jais draudžiama taikyti nacionalinės teisės aktus, kuriuose pagal vidaus teisę įsteigtoms bendrovėms numatyta galimybė būti reorganizuotoms, tačiau neleidžiama pagal kitos valstybės narės teisę įsteigtos bendrovės reorganizuoti į pagal nacionalinę teisę įsteigtą bendrovę ją įsteigiant.

– Dél SESV 49 ir 54 straipsnių taikymo srities

24 Kalbant apie klausimą, ar tokie teisės aktai patenka į SESV 49 ir 54 straipsnių taikymo sritį, būtina priminti, kad 2005 m. gruodžio 13 d. Sprendimo *SEVIC Systems* (C-411/03, Rink. p. I-10805) 19 punkte Teisingumo Teismas nusprendė, kad bendrovių reorganizavimo operacijos iš esmės laikomos ūkine veikla, kurią vykdydamos valstybės narės privalo laikytis steigimosi laisvės.

25 Vengrijos ir Vokietijos vyriausybės, Airija ir Jungtinės Karalystės vyriausybė teigia, kad tokiems teisės aktams netaikomi SESV 49 ir 54 straipsniai, nes tarpvalstybinis reorganizavimas, priešingai nei minėtame Sprendime *SEVIC Systems* nagrinėtas tarpvalstybinis susijungimas, lemia bendrovės įsteigimą priimančiojoje valstybėje narėje.

26 Tokiam teiginiui pritarti negalima.

27 Iš tiesų, remiantis nusistovėjusia teismų praktika, pagal nacionalinės teisės sistemą įsteigta bendrovė egzistuoja tik pagal nacionalinės teisės aktus, kuriuose apibrėžiamas steigimasis ir veikla (žr. 1988 m. rugsėjo 27 d. Sprendimo *Daily Mail ir General Trust*, 81/87, Rink. p. 5483, 19 punktą ir minėto Sprendimo *Cartesio* 104 punktą).

28 Taip pat yra aišku, kad, remiantis SESV 54 straipsniu, nesant vienodos Sąjungos teisėje pateiktos bendrovių, galinčių pasinaudoti įsisteigimo teise vien pagal sąsajos kriterijų, kuriuo remiantis nustatoma bendrovei taikytina nacionalinė teisė, apibrėžties, klausimas, ar SESV 49 straipsnis taikytinas bendrovei, kuri remiasi pagrindine šiame straipsnyje įtvirtinta laisve, yra išankstinis klausimas į kurį pagal šiuo metu galiojančią Sąjungos teisę galima atsakyti tik vadovaujantis taikytina nacionaline teise (2011 m. lapkričio 29 d. Sprendimo *National Grid Indus*, C-371/10, Rink. p. I-12273, 26 punktą ir jame nurodyta teismų praktika).

29 Galiausiai valstybė narė neabejotinai turi teisę apibrėžti ir tą sąsajos kriterijų, kurio reikalaujama iš bendrovės siekiant pripažinti, kad ji gali būti laikoma įsteigta pagal nacionalinę teisę ir tuo remdamasi gali pasinaudoti įsisteigimo laisve, ir tą, kurio vėliau reikalaujama tokiam statusui išsaugoti (minėtų sprendimų *Cartesio* 110 punktą ir *National Grid Indus* 27 punktą).

30 Remiantis šioje nusistovėjusioje teismų praktikoje išdėstytais teiginiais, reikia pažymėti, kad galima pareiga, remiantis SESV 49 ir 54 straipsniais, sudaryti sąlygas tarpvalstybiniam reorganizavimui nepažeidžia nei ankstesniame šio sprendimo punkte nurodytos priimančiosios valstybės narės teisės, nei tos valstybės narės atliekamo po tarpvalstybinio reorganizavimo atsiradusios bendrovės įsteigimo ir veiklos taisyklių nustatymo.

31 Remiantis šio sprendimo 27 punkte nurodyta teismų praktika, darytina išvada, kad tokiai bendrovei būtinai taikoma tik priimančiosios valstybės narės teisė, kuri reglamentuoja reikalaujamą sąsajos kriterijų ir jos įsteigimą bei veiklą.

- 32 Taigi pasirodo, kad minėto Sprendimo *Cartesio* 112 punkto pabaigoje vartojamas žodžių junginys „jeigu tai leistina pagal šią teisę“ turi būti suprantamas ne taip, kad pagal jį iš anksto leidžiama priimančios valstybės narės teisės aktuose dėl bendrovių reorganizavimo nesilaikyti SESV nustatytų taisyklių dėl steigimosi laisvės, o taip, kad juo išreiškiamas paprasčiausias teiginys, jog pagal nacionalinę teisės sistemą įsteigta įmonė egzistuoja tik pagal nacionalinės teisės aktus, pagal kuriuos „leidžiama“ įsteigti bendrovę, jei laikomasi šiuo tikslu nustatytų reikalavimų.
- 33 Atsižvelgiant į tai, kas pasakyta, reikia daryti išvadą, kad nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos neleidžiama reorganizuoti pagal kitos valstybės narės teisę įsteigtos bendrovės, nors nacionalinėms bendrovėms suteikta teisė reorganizuotis, patenka į SESV 49 ir 54 straipsnių taikymo sritį.

– Dėl įsisteigimo laisvės ribojimo ir galimo jo pagrindimo

- 34 Kalbant apie įsisteigimo laisvės ribojimą, reikia priminti, kad, remiantis Sutarties nuostatomis dėl įsisteigimo laisvės, įsisteigimo sąvoka reiškia faktinį ūkinės veiklos vykdymą neribotą laiką turint nuolatinę buveinę priimančiojoje valstybėje narėje. Todėl ši sąvoka reiškia, kad aptariama bendrovė turi turėti nuolatinę buveinę šioje valstybėje ir joje realiai vykdyti ūkinę veiklą (2006 m. rugsėjo 12 d. Sprendimo *Cadbury Schweppes ir Cadbury Schweppes Overseas*, C-196/04, Rink. p. I-7995, 54 punktas ir jame nurodyta teismų praktika).
- 35 Šiuo atveju per procesą Teisingumo Teisme nebuvo nustatyta jokių aplinkybių, liudijančių, kad *VALE Építési* pagrindinė veikla bus vykdoma Italijoje ir kad ji neketina realiai įsikurti Vengrijoje, o tai vis dėlto turi nustatyti prašymą pateikti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.
- 36 Galima teigti, kad jei pagrindinėje byloje aptariamuose nacionalinės teisės aktuose numatytas tik toje valstybėje narėje buveinę jau turinčios bendrovės reorganizavimas, tais teisės aktais įtvirtinamas skirtingas požiūris į bendroves pagal vidaus ar tarpvalstybinį reorganizavimą, o tai atgraso bendroves, kurių buveinė yra kitose valstybėse narėse, nuo galimybės naudotis Sutartyje įtvirtinta įsisteigimo laisve, todėl tai laikoma ribojimu, kaip tai suprantama pagal SESV 49 ir 54 straipsnius (šiuo klausimu žr. minėto Sprendimo *SEVIC Systems* 22 ir 23 punktus).
- 37 Dėl aptariamo ribojamo galimo pagrindimo minėto Sprendimo *SEVIC Systems* 27 punkte Teisingumo Teismas iš tiesų yra pripažinęs, kad tarptautiniai susijungimai kelia ypatingas problemas, o tai irgi taikoma ir tarpvalstybiniam reorganizavimui. Toks reorganizavimas reiškia, kad dėl to turi būti taikomos viena po kitos dvi nacionalinės teisės sistemos.
- 38 Visų pirma reikia konstatuoti, kad skirtingas požiūris pagal tai, ar reorganizavimas yra vidinis, ar tarpvalstybinis, negali būti grindžiamas Sąjungos antrinės teisės taisyklių nebuvimu. Reikia priminti, kad net jei tokios taisyklės tikrai yra naudingos siekiant palengvinti tarpvalstybinius reorganizavimus, jų egzistavimas negali būti išankstinė sąlyga SESV 49 ir 54 straipsniuose įtvirtintai įsisteigimo laisvei įgyvendinti (dėl tarpvalstybinių susijungimų žr. minėto Sprendimo *SEVIC Systems* 26 punktą).
- 39 Kalbant apie pagrindimą remiantis privalomaisiais bendrojo intereso pagrindais, kaip antai kreditorių, akcininkų mažumos ir darbuotojų interesais bei mokesčių kontrolės veiksmingumo ir verslo sandorių sąžiningumo išsaugojimus, akivaizdu, kad tokiais pagrindais galima pagrįsti įsisteigimo laisvę ribojančią priemonę, jei ta ribojanti priemonė būtų tinkama užtikrinti, kad siekiami tikslai bus pasiekti, ir neviršys to, kas būtina jiems pasiekti (žr. minėto Sprendimo *SEVIC Systems* 28 ir 29 punktus).
- 40 Tačiau šiuo atveju tokio pagrindimo nėra. Iš tiesų pagal Vengrijos teisę apskritai atsisakoma pripažinti tarpvalstybinį reorganizavimą, todėl tokios operacijos yra negalimos, nors ankstesniame šio sprendimo punkte nurodytiems interesams grėsmė nekyla. Bet kuriuo atveju tokia taisyklė viršija tai, kas yra būtina pasiekti tikslams, skirtiems šiems interesams apsaugoti (dėl tarpvalstybinių susijungimų žr. minėto Sprendimo *SEVIC Systems* 30 punktą).

41 Tokiomis aplinkybėmis į du pirmuosius klausimus reikia atsakyti, jog SESV 49 ir 54 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad jais draudžiama taikyti nacionalinės teisės aktus, kuriuose numatyta galimybė pagal vidaus teisę įsteigtoms bendrovėms būti reorganizuotoms, tačiau apskritai neleidžiama pagal kitos valstybės narės teisę įsteigtos bendrovės reorganizacija įsteigiant bendrovę pagal nacionalinę teisę.

Dėl trečiojo ir ketvirtojo klausimų

42 Trečiuoju ir ketvirtuoju klausimais, kuriuos reikia nagrinėti kartu, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės klausia, ar SESV 49 ir 54 straipsniai turi būti aiškinami, kiek tai susiję su tarpvalstybiniu reorganizavimu, taip, kad priimančioji valstybė narė turi teisę nustatyti tokiai operacijai taikytiną nacionalinę teisę ir taikyti nacionalinės teisės nuostatas dėl viduje vykdomo reorganizavimo, kurios reglamentuoja bendrovės steigimą ir veiklą, kaip antai reikalavimai dėl balanso rengimo ir turto aprašo. Konkrečiai jis klausia, ar, kalbant apie tarpvalstybinį reorganizavimą, priimančioji valstybė narė gali atsisakyti nurodyti „teisinį pirmtaką“, nes tokia nuoroda bendrovių registre numatyta tik dėl vidaus reorganizavimo, ir ar per bendrovės registracijos procedūrą ji privalo atsižvelgti į kilmės valstybės narės pateiktus dokumentus, ir kiek.

43 Dėl šio aspekto reikia priminti, pirma, kad dėl to, jog Sąjungos antrinėje teisėje šiuo metu nėra konkrečių teisės normų, reglamentuojančių tarpvalstybinį reorganizavimą, nuostatos, pagal kurias galima įgyvendinti tokią operaciją, gali būti išdėstytos tik nacionalinėje teisėje, t. y. reorganizuotis norinčios bendrovės kilmės valstybės narės teisėje ir priimančiosios valstybės narės teisėje, kuri bus taikoma po reorganizavimo atsirasiančiai bendrovei.

44 Tam, kad būtų įgyvendintas tarptautinis reorganizavimas, reikia, kaip minėta šio sprendimo 37 punkte, kad būtų viena po kitos taikomos dvi nacionalinės teisės sistemos.

45 Antra, nors iš SESV 49 ir 54 straipsnių negalima kildinti konkrečių taisyklių, kurios gali pakeisti nacionalines nuostatas, jos nuostatos vis dėlto turi būti taikomos atsižvelgiant į minėtus straipsnius.

46 Remiantis pateiktu atsakymu į pirmuosius du klausimus, SESV 49 ir 54 straipsniais valstybė narė, kuri pagal vidaus teisę įsteigtoms bendrovėms numato galimybę būti reorganizuotoms, privalo tokią pačią galimybę suteikti pagal kitos valstybės narės teisę įsteigtoms bendrovėms, norinčioms reorganizuotis į pagal pirmosios valstybės narės nacionalinę teisę įsteigtas bendroves.

47 Todėl nacionalinės nuostatos turi būti taikomos laikantis šios pareigos, kaip nustatyta SESV 49 ir 54 straipsniuose.

48 Šiuo klausimu reikia priminti, kad nusistovėjusiose teismų praktikoje įvairiose srityse nustatyta, jog, nesant Sąjungos teisės aktų atitinkamoje srityje, tvarka, kuria teisės subjektams užtikrinama Sąjungos teisės suteikiamų teisių apsauga, turi būti nustatyta kiekvienos valstybės narės vidaus teisės sistemoje, tačiau su sąlyga, kad ji nebūtų mažiau palanki nei ta, kuri taikoma panašioms vidaus teisės situacijoms (lygiavertiškumo principas), ir kad dėl jos Sąjungos teisinės sistemos suteiktų teisių įgyvendinimas netaptų praktiškai neįmanomas arba pernelyg sudėtingas (veiksmingumo principas) (šiuo klausimu žr., kiek tai susiję su bylomis dėl reikalavimo grąžinti be teisinio pagrindo sumokėtą sumą, 1998 m. spalio 22 d. Sprendimo *IN. CO. GE.'90 ir kt.*, C-10/97-C-22/97, Rink. p. I-6307, 25 punktą; kiek tai susiję su administracine teise – 2007 m. birželio 7 d. Sprendimo *van der Weerd ir kt.*, C-222/05-C-225/05, Rink. p. I-4233, 28 punktą; kiek tai susiję su valstybės narės deliktine atsakomybe – 2009 m. kovo 24 d. Sprendimo *Danske Slagterier*, C-445/06, Rink. p. I-2119, 31 punktą ir, kiek tai susiję su reikalavimu pateikti pažymėjimą siekiant mokesčių lengvatų, – 2011 m. birželio 30 d. Sprendimo *Meilicke ir kt.*, C-262/09, Rink. p. I-5669, 55 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką).

- 49 Reikia konstatuoti, kad logika, kuria grindžiama ši teismų praktika, taip pat taikoma pagrindinėje byloje susiklosčiusioms teisinėms aplinkybėms. Kaip ir šioje teismų praktikoje, teisės subjektas turi pagal Sąjungos teisės sistemą suteiktą teisę, šiuo atveju – teisę įvykdyti tarpvalstybinį reorganizavimą, kurio įgyvendinimas, nesant Sąjungos teisės normų, priklauso nuo nacionalinės teisės.
- 50 Dėl šio aspekto reikia pažymėti, kad jei priimančioji valstybė narė nustato tokią taikytiną vidaus teisę, pagal kurią galima vykdyti tarpvalstybinį perkėlimą, tai savaime negali sukelti abejonių dėl pareigų, kylančių iš SESV 49 ir 54 straipsnių, laikymosi.
- 51 Visuotinai pripažįstama, kad tarpvalstybinis reorganizavimas priimančiojoje valstybėje narėje baigiasi bendrovės įsteigimu pagal tos valstybės narės teisę. Tačiau pagal nacionalinę teisės sistemą įsteigta bendrovė egzistuoja tik pagal nacionalinę teisę, kurioje apibrėžtas jos įsteigimas ir veikla (žr. minėtų sprendimų *Daily Mail ir General Trust* 19 punktą ir *Cartesio* 104 punktą).
- 52 Todėl negalima ginčyti to, kad šiuo atveju Vengrija taiko nacionalinės teisės nuostatas dėl viduje vykdomo bendrovės reorganizavimo ir veiklos, kaip antai reikalavimai parengti balansą ir turto aprašą.
- 53 Trečia, kiek tai susiję su prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimais dėl pagrindinėje byloje aptariamos operacijos įgyvendinimo, reikia išaiškinti pareigas, kylančias iš lygiavertiškumo ir veiksmingumo principų, kuriais reglamentuojamas nacionalinės teisės taikymas.
- 54 Kalbant, pirma, apie lygiavertiškumo principą, reikia pažymėti, kad pagal šį principą valstybė narė neprivalo tarpvalstybinėms operacijoms taikyti palankesnio požiūrio nei vidaus operacijoms. Šis principas reiškia, tik tai, kad nacionalinėje teisėje nustatyta tvarka, kuria siekiama užtikrinti teises, kurios teisės subjektams suteiktos pagal Sąjungos teisę, negali būti mažiau palanki už tą tvarką, kuri taikoma panašiose su vidaus reikalais susijusiose situacijose.
- 55 Todėl jei pagal valstybės narės teisės aktus reikalaujama, kad vykdant vidinį reorganizavimą, būtų laikomasi griežto teisinio ir ūkinio tęstinumo tarp bendrovės pirmtakės, kuri paprašė leidimo būti reorganizuota, ir reorganizuotos bendrovės, toks reikalavimas taip pat gali būti taikomas ir tuo atveju, kai vykdomas tarpvalstybinis reorganizavimas.
- 56 Tačiau valstybės narės valdžios institucijų atsisakymas bendrovių registre nurodyti, kai vykdomas tarpvalstybinis reorganizavimas, kilmės valstybės narės bendrovę kaip reorganizuotos bendrovės „teisinę pirmtakę“ yra nesuderinamas su lygiavertiškumo principu, jei toks įrašas apie bendrovę pirmtakę daromas tuo atveju, kai vykdomas vidinis reorganizavimas. Šiuo tikslu reikia pažymėti, kad „teisinio pirmtako“ nurodymas bendrovių registre gali, neatsižvelgiant į tai, ar buvo vykdomas vidinis, ar tarpvalstybinis reorganizavimas, būti ypač naudingas informuojant kreditorius apie reorganizuotą bendrovę. Beje, Vengrijos vyriausybė nenurodė jokios priežasties, kuria būtų galima pagrįsti faktą, kad toks įrašas daromas tik vykdant vidinį reorganizavimą.
- 57 Todėl atsisakymas Vengrijos bendrovių registre nurodyti *VALE Costruzioni* kaip „teisinę pirmtakę“ prieštarauja lygiavertiškumo principui.
- 58 Antra, kalbant apie veiksmingumo principą, šiuo atveju kyla klausimas, kokią svarbą priimančioji valstybė narė turi suteikti kilmės valstybės narės valdžios institucijų pateiktiems dokumentams, kai vyksta prašymo įregistruoti procedūra. Pagrindinės bylos aplinkybėmis šis klausimas susijęs su tyrimu, kurį turi atlikti Vengrijos valdžios institucijos, ar *VALE Costruzioni* nebėra susaistyta su Italijos teise pagal joje nustatytas sąlygas, bet išlaikė teisinį subjektiškumą, kad galėtų būti reorganizuota į pagal Vengrijos teisę įsteigtą bendrovę.
- 59 Kadangi šis tyrimas yra būtinas ryšys tarp registracijos kilmės valstybės narėje ir registracijos priimančiojoje valstybėje narėje, tai reiškia, kad, nesant Sąjungos teisės taisyklių, registracijos procedūrą priimančiojoje valstybėje narėje reglamentuoja tos valstybės narės teisė, kurioje iš esmės

taip pat nustatyta, kokius įrodymus turi pateikti leidimo būti reorganizuotai prašanti bendrovė, kad įrodytų, jog laikomasi su Sąjungos teise suderinamų ir pagal kilmės valstybės narės teisę reikalaujamų sąlygų.

- 60 Dėl priimančiosios valstybės narės valdžios institucijų praktikos per registravimo procedūrą apskritai neatsižvelgti į kilmės valstybės narės valdžios institucijų pateiktus dokumentus leidimo būti reorganizuotai prašanti bendrovė gali nesugebėti įrodyti, kad ji tikrai laikosi kilmės valstybės narės reikalavimų, ir taip gali būti sužlugdytas tarpvalstybinis reorganizavimas įgyvendinimas, kurį įvykdyti ji įsipareigojo.
- 61 Darytina išvada, kad priimančiosios valstybės narės valdžios institucijos nagrinėdamos bendrovės prašymą įregistruoti, pagal veiksmingumo principą, privalo tinkamai atsižvelgti į kilmės valstybės narės valdžios institucijų pateiktus dokumentus, patvirtinančius, kad ta bendrovė tikrai įvykdė jos reikalavimus tiek, kiek jie yra suderinami su Sąjungos teise.
- 62 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į trečiąjį ir ketvirtąjį klausimus reikia atsakyti, kad SESV 49 ir 54 straipsniai turi būti aiškinami, kiek tai susiję su bendrovės tarpvalstybiniu reorganizavimu, taip, kad priimančioji valstybė narė turi teisę nustatyti tokiai operacijai taikytiną vidaus teisę ir dėl to taikyti nacionalinės teisės nuostatas dėl vidinio reorganizavimo, kuriomis reglamentuojamas bendrovės steigimas ir veikla, kaip antai reikalavimus parengti balansą ir turto aprašą. Tačiau pagal lygiavertiškumo ir veiksmingumo principus priimančiajai valstybei narei draudžiama atitinkamai:
- atsakyti, kiek tai susiję su tarpvalstybiniu reorganizavimu, nurodyti prašymą būti reorganizuotai pateikusių bendrovę kaip „teisinę pirmtakę“, jei įrašas apie bendrovę pirmtakę numatytas vidinio reorganizavimo atvejais, ir
 - atsakyti tinkamai atsižvelgti į kilmės valstybės narės pateiktus dokumentus per bendrovės registravimo procedūrą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 63 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (trečioji kolegija) nusprendžia:

1. **SESV 49 ir 54 straipsniai turi būti aiškinami taip, kad jais draudžiama taikyti nacionalinės teisės aktus, kuriuose numatyta galimybė pagal vidaus teisę įsteigtoms bendrovėms būti reorganizuotoms, tačiau apskritai neleidžiama pagal kitos valstybės narės teisę įsteigtos bendrovės reorganizacija įsteigiant bendrovę pagal nacionalinę teisę.**
2. **SESV 49 ir 54 straipsniai turi būti aiškinami, kiek tai susiję su bendrovės tarpvalstybiniu reorganizavimu, taip, kad priimančioji valstybė narė turi teisę nustatyti tokiai operacijai taikytiną vidaus teisę ir dėl to taikyti nacionalinės teisės nuostatas dėl vidinio reorganizavimo, kuriomis reglamentuojamas bendrovės steigimas ir veikla, kaip antai reikalavimus parengti balansą ir turto aprašą. Tačiau pagal lygiavertiškumo ir veiksmingumo principus priimančiai valstybei narei draudžiama atitinkamai:**
 - atsakyti, kiek tai susiję su tarpvalstybiniu reorganizavimu, nurodyti prašymą būti reorganizuotai pateikusių bendrovę kaip „teisinę pirmtakę“, jei įrašas apie bendrovę pirmtakę numatytas vidinio reorganizavimo atvejais, ir

— **atsisakyti tinkamai atsizvelgti į kilmės valstybės narės pateiktus dokumentus per bendrovės registravimo procedūrą.**

Parašai.